

Obr. 2. Abradovaná stěna rulového klifu v Plaňanech se zachovaným reliktem vrstvy organodetritických vápenců.

1 metr. Většina z celkové maximální pozorovatelné mocnosti 450 cm je tvořena šedozelenými až rezavě skvrnitými slepenci s písčitou, výše písčito-jílovitou až slítnou základní hmotou. Pro horninu je charakteristický vysoký obsah glaukonitu a značné množství makrofosilií. V hluboké depresi pod „útesem“ byly ukládány zejména schránky velkých ústřic. Z druhů běžných v kolínské faciální oblasti se zde vyskytuje např. *Rastellum carinatum* (LAMARCK) ale i další ústřice náležící dosud neurčeným a pravděpodobně také dosud vůbec nepopsaným taxonům.

V nadloží slepenců se nachází diskordantně uložená až 80 cm mocná vrstva hrubozrnných biodetritických vápenců, které mimo bezprostřední okolí tohoto ponořeného klifu nelze v současné době nikde v okolí nalézt. V minulosti byl z Plaňan uváděn biodetritický vápenec nalezený v západní části lomu (ZIEGLER 1992), v němž byly zjištěny nálezy druhu *Inoceramus pictus* SOW. Ve vrstvě tohoto vápence jsou opět velmi hojné úlomky schránek ústřic, tentokrát menších druhů, dále ostny ježovek, schránky ramenožců, zejména *Cyclothyris zahalkai* NEKVASILOVÁ a velkých druhů mlžů z rodu *Spondylus*. Svrchní vrstevní plocha tohoto vápence je zjevně erodovaná, místy tato vrstva díky erozi zcela chybí.

Následující sedimentační cyklus začíná opět tvorbou vrstvy hrubých konglomerátů, tentokrát s výhradně hrubě písčitou základní hmotou rezavých odstínů. Na jejím složení se podílí především opět rulové valouny, vzácně však byl v jedné ze sousedních depresí zjištěn transportovaný biodetritický vápenec staršího sedimentačního cyklu se zachovanými otisky tlustostěnných schránek mlžů. Tyto

slepence již v těsném sousedství klifu vyplňují jen mělké deprese a nedosahují takové mocnosti jako hrubé uložení staršího cyklu. Odlišují se dále značným nedostatkem makrofosilií.

Stratigraficky výše leží při úpatí klifu souvrství šedých, poměrně měkkých slínovců, které i ve vyšších polohách, stejně tak jako starší horniny, nasedají přímo na srázný rulový svah. Při odkrytí této elevace podloží těžbou a následným rychlým rozpadem měkkých slínovců se na skalnatém svahu objevily známky osídlení přitmelenými epibionty, např. mlži rodu *Atreta*. V rámci této stratigrafické jednotky se objevují málo mocné polohy bohaté na fosfatizované organické zbytky, zejména koprolyty, rybí zoubky a hojné fosfátové hlízky o průměru až několik milimetrů. Tyto složky jsou koncentrovány zejména ve vrstvičce jemnozrnného pískovce bohatého na glaukonit. Tento nerost, fosilizované zoubky, časté úlomky schránek ústřic, drobná zrna křemene, šupinky muskovitu a vzácněji granátová zrna nebo úlomky černých buližníků byly uloženy ve specifickém prostředí s proměnlivě intenzivní turbulencí v příbřežním pásmu křídového moře.

V této předběžné zprávě není dosud možné závazně hodnotit přesnou stratigrafickou pozici jednotlivých vrstev sedimentů, neboť podrobnější výsledky mikropaleontologické analýzy nejsou k dispozici. Ze srovnání s již publikovanými údaji, s hodnocením vývoje na blízkých lokalitách na Kolínsku (např. Chroustov, Radim, Velim a Nová Ves) a s přihlédnutím k novým nálezům makrofauny v Plaňanech na jaře roku 1999, lze usuzovat, že jak oba starší sedimentační cykly začínající tvorbou slepenců, tak pravděpo-

dobně i báze třetího cyklu s měkkými šedými slínovci náleží svrchnímu cenomanu a teprve vyšší polohy slínovců jsou spíše již spodnoturonského stáří.

Popisovaná rulová elevace, řádově několik desítek metrů široká, tak byla po relativně dlouhou dobu lemována řadou depresí, v nichž se podle jejich hloubky a pod vlivem specifických hydrodynamických poměrů ukládaly sedimenty, které jsou v širším okolí poměrně vzácné. Škoda jen, že celý tento geologický fenomén s významným sedimentologickým a paleontologickým záznamem brzy ustoupil pokračující těžbě krystalinických hornin.

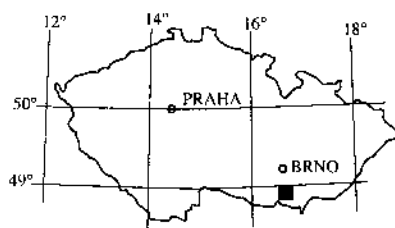
VYHODNOCENÍ FAUNY ZE ZÁCHRANNÉHO VÝZKUMU NA LOKALITĚ DOLNÍ VĚSTONICE IIA (1999)

Study of fauna from the saving excavation at the Dolní Věstonice IIA (1999) site

MIRIAM NÝVLTOVÁ-FIŠÁKOVÁ

Ústav geologie a paleontologie, Přírodovědecká fakulta, Univerzita Karlova, Albertov 6, 128 43 Praha 2 a Oddělení paleolitu a paleoetnologie, Archeologický ústav AV ČR Brno, 692 01 Dolní Věstonice 25

(24-32 Brno)

Key words: Upper Pleistocene, Palaeolithic, Vertebrate palaeontology, Dolní Věstonice

Abstract: Animal bones from the excavation Dolní Věstonice IIA were studied. A number of bones and teeth from mammoth, reindeer, wolf, bison, horse, lion and wild cat was excavated. Some of them were found in a fireplace, others were crushed by palaeolithic people. It can be deduced from a semierupted premolar of a young lion that this site was settled some time between September and June.

Lokalita DV IIA (1999)

Studovaný materiál pochází ze záchranného výzkumu, který byl proveden v srpnu 1999 Oddělením paleolitu a paleoetnologie ArÚ AV ČR v Brně. Je pokračováním lokality DV II objevené v roce 1986 při těžbě spraše. Záchranný výzkum byl proveden z toho důvodu, že se během několika posledních let nacházely při náhodných sběrech, zvláště po orbě, úlomky kostí a kamenná industrie. Sondy narazily většinou hned pod ornici na zbytky kulturní vrstvy, která již ležela na terciérním podloží (J. SVOBODA – v tisku). Výjimku tvoří sonda A, kde byla kulturní vrstva chráněna

Literatura

- SOUKUP, J. (1966): Plaňany u Kolína. Exkurzní průvodce XVII. sjezdu ČSMG, 296–300. Praha.
- ZIEGLER, V. (1992): Stratigrafie a vrstevní sled křídových sedimentů v kolínské oblasti České křídové pánve. – Čas. Nár. muz., řada přírodověd., (1–4), 29–46. Praha.
- ŽITTT, J. - NEKVASILOVÁ, O. (1992): Nové výskyty fosforitů ve svrchní křídě pražské a kolínské litofaciální oblasti. – Bohemia cent., 21, 5–18. Praha.
- ŽITTT, J. (1993): Výskyty fosforitů v přibližném vývoji české křídvy. – Zpr. geol. Výzk. v Roce 1992, 86–87. Praha.
- ŽITTT, J. - NEKVASILOVÁ, O. - BOSÁK, P. - SVOBODOVÁ, M. - ŠTEMPROKOVÁ - JIROVÁ, D. - ŠTASTNÝ, M. (1997): Rocky coast facies of the Cenomanian-Turonian Boundary interval at Velim (Bohemian Cretaceous Basin, Czech Republic). Second part. – Bull. Czech geol. Surv., 72, 2, 145–155. Praha.

mocným pokryvem spraše, a proto v této sondě nebyl výzkum dále prováděn. Na okraji sondy A a ve velké části sondy C byla objevena starší sonda z dřívějších výzkumů. Kosterní nálezy ve zbývajících sondách byly silně poškozené.

Seznam nalezených druhů

Čeleď Cervidae

Rangifer tarandus

Ze soba zde byly nalezeny především kosti stehenní (*femur*), žebra (*costae*), obratle (s odpadlými epifýzami), kosti metapodia (*metacarpus* a *metatarsus*), spodní čelist a dvě fragmentální lebky s násadci na parohy. Jedna lebka ležela pod varným kamenem (vaření ve varných jamkách?), na němž jsou patrné stopy po červeném barvivu.

Čeleď Equidae

Equus germanicus

Nalezené koňské kosti představuje především levá lopatka (*scapula*), dále zlomky žeber, obratle (*vertebrae*), zlomky dlouhých kostí, spodní čelist (*mandibula*) bez zubů a horní čelist (*praemaxilla*) se zuby.

Čeleď Canidae

Canis lupus

Z vlka se zde našly zlomky dlouhých kostí a spodní čelist (*mandibula*) se zuby.

Čeleď Elephantidae

Mammuthus primigenius

Mamutu patří zlomky dlouhých kostí (*tibiae*), levé křídlo pánve (*coxae*), zlomky stoliček (některé jsou mléčné) a zlomky klů.